

Nr 577

Av fru Löfqvist m. fl., i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 128, med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, m. m.*

I proposition nr 128 med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, m. m., föreslås i tredje paragrafen, fjärde momentet, sista stycket, att till änka, som fyllt femtiofem år, må, när särskilda skäl föranleder därtill, änkepension utgå, även om hon uppnått denna ålder efter det kalenderår, varunder mannen avlidit, eller varit gift med honom kortare tid än fem år. Detta nya förslag innebär en väsentlig uppmjukning i fråga om kravet på varaktighet hos äktenskapet såsom kvalifikation för änkepension. I gällande lag ges möjlighet till dispens under återopande av särskilda skäl för den som blivit änka före 55 års ålder. Denna dispensgivning har emellertid tillämpats mycket restriktivt. I samband med det nu framlagda lagförslaget vore det önskvärt att även ramen för skälighetsprövningen vidgades. Vid den dispensgivning som hittills förekommit, har åldern icke beaktats som den enda avgörande faktorn. Det förtjänar understrykas, att skiftande förhållanden i fråga om försörjningsmöjligheter, yrkesutbildning m. m. bör tillmätas väl så stor betydelse. En änka som under längre eller kortare tid kunnat klara försörjningsproblemet kan icke för närvarande få sin rätt till pension omprövad för den händelse försörjningsmöjligheterna upphör. En änka, som t. ex. skött hushållet åt hemmavarande barn under några år efter makens död men efter barnens familjebildning måste söka sysselsättning utom hemmet, kan få ännu större svårigheter att konkurrera på arbetsmarknaden än om hon sökt arbete omedelbart efter makens död. Ju äldre hon blir och ju längre hon är bunden vid uppgiften som husmor, desto svårare får hon att återinpassas i arbetslivet, även om hon haft förvärvsarbete före äktenskapets ingående. Hennes situation är i sådana fall att jämföra med den partiellt arbetslösa. Många olika exempel kunde anföras där det vore väl motiverat att införa en skälighetsprövning av äldre änkors rätt till pension i anslutning till indikationen »särskilda skäl». Behovsprövningen torde få betraktas som en garanti för att den som genom förvärvsarbete eller på annat sätt har sin försörjning tryggad icke kommer i åtnjutande av de i lagen stipulerade förmånerna.

Ur samhällsekonomiska och arbetsmarknadsmässiga synpunkter kan det ej vara klokt att fastlåsa prövningsförfarandet inom alltför snäva gränser.

Ett sådant tillämpningssystem befrämjar inte vederbörandes strävanden att hävda sig på arbetsmarknaden. Om änkorna har vetskap om att de kan få sina fall prövade vid den tidpunkt, då försörjningsproblemet blir aktuellt, även om denna tidpunkt inte sammanfaller med makens frånfälle, får de ökad trygghet och därmed ökad benägenhet att så långt möjligt själva klara sin försörjning. En skälighetsprövning enligt anförda principer skulle därjämte överensstämma med vad som redan tillämpas vid beviljandet av hustrutillägg på grund av »särskilda skäl».

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 128 må beakta här framförda synpunkter beträffande skälighetsprövning av rätt till änkepension enligt indikationen »särskilda skäl».

Stockholm den 25 mars 1955

Thyra Löfqvist

Elsa Lindskog

Edvin Gustafsson
i Bogla

Elin Eriksson

Lisa Johansson

Olof Persson

Tore Bengtsson

Sven Mellqvist

Märta Öberg

Thure Andersson
i Ronneby

Gust. Larsson
Julita